

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Pelastusopistosta annetun lain 4 §:n kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi Pelastusopistosta annetusta laista säännös opiskelijan kotikunnan velvollisuudesta osallistua Pelastusopiston ammatillisen peruskoulutuksen rahoitukseen maksamalla valtiolle ammatillisessa peruskoulutuksessa olevasta opiskelijasta laskennallisin perustein määräytyvä maksuosuus. Valtion ja kuntien väli-

nen kustannustenjakso säilytettäisiin ennallaan ottamalla maksuosuuksia vastaava summa huomioon opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettussa kunnan rahoitusosuudessa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa. Laki edellyttää valtion vuoden 1997 talousarvion muuttamista.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Pelastusopisto on sisäasiainministeriön alainen valtion oppilaitos, jonka tehtävänä on Pelastusopistosta annetun lain (1165/1994) 2 §:n mukaan huolehtia palo- ja pelastustoimen päällystön, alipäällystön ja miehistön sekä hälytyspäivystäjien ammatillisesta perus- ja lisäkoulutuksesta, järjestää varautumiskoulutusta johtaville viranomaisille ja erityishenkilöstölle sekä järjestää tarvittaessa muutakin pelastusalan koulutusta. Lisäksi Pelastusopiston tehtävänä on suorittaa muitakin oppilaitoksen toimintaan soveltuvia sisäasiainministeriön määrittämiä tehtäviä.

Ammatillisen peruskoulutuksen osuus on vuonna 1996 ollut 73 prosenttia koulutettavapäivistä. Ammatillisessa peruskoulutuksessa on vuodesta 1992 ollut käytössä opiskelijoiden kotikuntien maksuosuusjärjestelmä vastaavasti kuin opetushallinnon alalla toimivissa ammatillisissa oppilaitoksissa. Aluksi maksuosuus määräytyi pelastusoppilaitoksen keskimääräisten todennäköisten kustannusten mukaan. Vuonna 1994 se oli opiskelijaa kohti laskettuna 111 070 markkaa, josta kunnan maksuosuus vaihteli kunnan kanto-

kykyluokasta riippuen 14:n ja 49:n prosentin välillä. Vuoden 1995 alusta voimaan tullessa Pelastusopistosta annetussa laissa maksuosuusjärjestelmä yhdenmukaistettiin opetustoimen vastaavan järjestelmän kanssa siihen tehtyjen muutosten mukaisesti. Pelastusopistosta annetun lain 4 §:n mukaan opiskelijan kotikunta on velvollinen maksamaan opiskelijasta valtiolle maksuosuuden, joka vastaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa ammatillista koulutusta saavasta oppilaasta säädettyä kotikunnan maksuosuutta. Maksuosuuden perusteena oli viimeksi mainitun lain mukaan opetusministeriön ammatillisille oppilaitoksille oppilas-kohtaisen valtionosuuden laskennallisten perusteiden mukaan vahvistama valtakunnallinen oppilasmäärillä painotettu keskiarvo, jonka suuruus vuonna 1994 oli 35 562 markkaa.

Vuoden 1997 alusta voimaan tulleella lailla opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (1151/1996) kuntien maksuosuudet poistettiin, minkä johdosta Pelastusopistosta annetun lain 4 §:ää ei voida enää soveltaa. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muutetussa 9

§:ssä säädetään oppilaiden kotikuntien maksuosuusjärjestelmää korvaavasta kunnan rahoitusosuudesta opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin. Kunnan rahoitusosuutta laskettaessa otetaan huomioon kaikki laskennalliset kustannukset, joihin opiskelijoiden ja oppilaiden kotikunnat olivat ennen vuotta 1997 velvollisia osallistumaan oppilaiden kotikuntien maksuosuuksien muodossa riippumatta siitä, säädetäänkö oppilaitoksen rahoituksesta viimeksi mainitussa laissa vai erikseen. Kunnan rahoitusosuus on 43 prosenttia kunnan asukasmäärän ja lain 9 §:ssä säädetyllä tavalla yksikköhintojen perusteella maan asukasta kohden lasketun markkamäärän tulosta. Kunnan rahoitusosuus asukasta kohden on kaikissa kunnissa yhtä suuri. Järjestelmä koskee vain opetusministeriön hallinnonalan oppilaitoksia.

Pelastusopisto on opetustoimen rahoitusjärjestelmän muutoksen jälkeen ainoa oppilaitos, jonka rahoittamiseen kuntien pitäisi osallistua maksuosuuksien muodossa. Maksuosuuksia ei kuitenkaan voida periä, koska säädetty maksuosuuden määräytymisperuste ei ole enää voimassa. Maksuosuusjärjestelmästä tulisi luopua myös Pelastusopiston ammatillisessa peruskoulutuksessa. Olisi vastoin uudistetun rahoitusjärjestelmän periaatteita kohdistaa yhden oppilaitoksen osalta koulutuskustannuksia kunkin opiskelijan kotikunnan maksettavaksi, kun kaikissa muissa oppilaitoksissa kunnan rahoitusosuus jakautuu tasaisesti kaikille kunnille.

2. Ehdotetut muutokset

Pelastusopistosta annetun lain 4 § ehdotetaan kumottavaksi, minkä johdosta kuntien ei enää tarvitsisi suorittaa Pelastusopiston ammatillisen peruskoulutuksen kustannuksiin erillistä maksuosuutta. Kuntien osallistuminen Pelastusopiston rahoitukseen järjestettäisiin opetustoimen rahoitusjärjestelmän yhteydessä. Hallituksen esitykseen koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 86/1997 vp) sisältyvään opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevan lakiehdotuksen 9 §:n 4 momentissa tarkoitettuun julkisen talouden tasapainottamiseksi toteutettujen valtionosuuksien vähennyksiin on sisällytetty yksi markka asukasta kohti Pelastusopiston kunnilta saamien maksuosuuksien kompensoimiseksi. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1998 ja sitä sovellettaisiin en-

simmäisen kerran myönnettäessä ja maksettaessa rahoitusta vuodelle 1999. Vuoden 1998 osalta opetusministeriöllä on tarkoitus valtion talousarvioon liittyvällä lakiehdotuksella ehdottaa, että Pelastusopistolta poistuvat kuntien maksuosuudet otettaisiin huomioon kunnan rahoitusosuudessa.

3. Esityksen vaikutukset

Vuonna 1996 maksuosuuden perusteena on ollut opetusministeriön vahvistama markkamäärä 34 484 markkaa, josta kunnan maksuosuus oli 43 prosenttia eli 14 828 markkaa. Maksuosuuksia perittiin keskimäärin 245 opiskelijasta, yhteensä 3 640 368 markkaa. Valtion vuoden 1997 talousarviossa on Pelastusopiston ammatillisessa peruskoulutuksessa olevien opiskelijoiden maksuosuuksista arvioitu kertyvän tuloja 4 362 000 markkaa, jossa arvion perusteena oleva keskimääräinen opiskelijamäärä on 290 opiskelijaa ja opiskelijakohtainen keskihinta 34 746 markkaa.

Kuntien suorittamia maksuosuuksia ei ole sisällytetty pelastushallinnon toimintamenomomentille, joka on nettomääräraha, vaan maksuosuudet on tuloutettu valtion talousarvion tulomomentille. Maksuosuuksien perimättä jättäminen ei siten aiheuta lisästarvetta Pelastusopiston toimintamäärärahoihin.

Valtion ja kuntien välinen kustannusten jako pysyy opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ehdotettujen muutosten johdosta vuodesta 1998 sellaisena kuin se oli vuonna 1996. Vuonna 1997 Pelastusopiston ammatillisen peruskoulutuksen rahoitus jäisi kokonaan valtion kustannettavaksi, mikä vähentäisi valtion tuloja vuonna 1997 runsaalla 4 miljoonalla markalla.

Valtion vuoden 1997 talousarviota olisi muutettava ehdotuksen johdosta poistamalla asianomainen tulomomentti määrärahoineen valtion talousarviosta lisätalousarviossa tehtävällä muutoksella.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäasiainministeriössä virkatyönä. Rahoitusjärjestelyistä on neuvoteltu opetusministeriön, valtiovarainministeriön ja sisäasiainministeriön kesken.

Esityksestä on pyydetty lausunto opetusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Suomen kuntaliitolta ja Pelastusopistolta.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan ensi tilassa, koska Pelastusopistosta annetun lain 4 §:n nojalla perittäville kuntien maksuosuuk-

sille ei ole perustetta eikä sanottua säännöstä voida sen vuoksi noudattaa.

Koska maksuosuuksia ei ole voitu periä vuoden 1997 aikana, ehdotetaan lakia sovellettavaksi taannehtivasti 1 päivästä tammikuuta 1997.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Pelastusopistosta annetun lain 4 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan Pelastusopistosta 8 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1165/1994) 4 §.

2 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1997. Sitä sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 1997.

Helsingissä 5 päivänä syyskuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri Jouni Backman

